

ADRIAN ONOFERIU, DAN LUCIAN VAIDA (EDS.), *BATALIONUL I GRĂNICERESC DE GARDĂ (1933–1940). CONTRIBUȚII DOCUMENTARE*, EDITURA MEGA, CLUJ-NAPOCA, 2016.

Deși a avut o istorie scurtă, Batalionul I Grăniceresc de Gardă de la Năsăud s-a remarcat în peisajul local și cel național, atât în preajma, cât și în timpul celei de-a doua conflagrații mondiale. Membrii săi s-au dovedit de-a lungul timpului, vrednici urmași ai grănicerilor din cel de-al doilea Regiment de Graniță ce a activat în timpul Imperiului Habsburgic, în alte timpuri însă și la alte proporții.

Cu toate acestea însă, din pricini ce țin de valorificarea surselor documentare, el nu s-a bucurat de notorietatea acestuia. De aceea, publicarea, în anul 2016, de către cercetătorii Adrian Onofreiu și Dan Lucian Vaida, cunoscuți deja prin lucrări proprii sau restituții documentare (între cele mai importante numărându-se și: Macedon Pop, *Vicarii năsăudeni*, ed. Adrian Onofreiu, Lucian Vaida, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2014; Adrian Onofreiu, *Districtul Năsăud (1861–1876)*, col. „Documente, istorie, mărturii”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010; Adrian Onofreiu, Viorel Rus (ed.), *Personalități din granița năsăudeană – contribuții documentare*, col. „Documente, istorie, mărturii”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2009; Adrian Onofreiu, Ana Maria Băndean, *Prefecții județului Bistrița-Năsăud (1919–1950; 1990–2014) – ipostaze, imagini, mărturii*, Editura Charmides, Bistrița, 2014; Nestor Șimon, *Dicționar toponimic*, ed. Adrian Onofreiu, Mircea Prahase, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2007; Adrian Onofreiu, Mircea Gelu Buta (ed.), *Nestor Șimon – restituiri*, Academia Română / Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012; Vasile Lechințan, Adrian Onofreiu, Mircea Prahase (coord.), *Fabricat în Runcu Salvei – aspecte monografice*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013; Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, Viorel Rus, *Familiiile din Năsăud în anul 1869 (contribuții de demografie istorică)*, col. „Istorie, documente, mărturii”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2010; Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, *Bârgăul sub pajura imperială*, col. „Valea Bârgăului”, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2011; Romulus Berceni, Simion Lupșan, Adrian Onofreiu (coord.), *Monografia orașului Năsăud (1245–2008)*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2009; Ioan Bolovan, Adrian Onofreiu, *Revoluția de la 1848–1849 în zona Regimentului grăniceresc năsăudean – contribuții istorice și demografice*, col. „Documente, istorie, mărturii”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2003; Adrian Onofreiu, Mircea Gelu Buta, *Bistrița Bârgăului – lupta familiei Monda pentru biserica, școală și națiune*, col. „Valea Bârgăului”, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2015; Victor Moldovan, *Memoriile unui politician din perioada interbelică*, vol. 1 – „Documente”, ed. Adrian Onofreiu, Mircea Gelu Buta, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2015; Adrian Onofreiu, Ioan Bolovan (ed.), *Contribuții documentare privind istoria regimentului grăniceresc năsăudean*, ed. a II-a, col. „Istorie, documente, mărturii”, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2012; Adrian Onofreiu, Dan Lucian Vaida (coord.), *Convergențe etnoculturale – in honorem Mircea Prahase*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012; Lucian Vaida, Valeriu Sârbu (eds.), *Funerary practices of the Bronze and Iron Ages in Central and South-Eastern Europe: proceedings of the 9th international colloquium of funerary archaeology: Bistrița, Romania, May 9th–11th, 2008*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2008; Lucian Vaida, Valeriu Sârbu, *Thracians and Celts: proceedings of the International Colloquium from Bistrița: 18–20 May 2006*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2006), a unui vast suport documentar și imagologic privitor la acest subiect, se constituie într-o contribuție deloc neglijabilă, care umple un gol în cercetarea de specialitate.

Lucrarea, întocmită după toate normele metodologice în vigoare, conține o notă asupra ediției (pp. 7–8), un studiu introductiv, semnat de colonelul în rezervă Ioan Cordovan (pp. 9–20), un amplu șir

de documente, 61 la număr (pp. 21–160), dar și o anexă fotografică cu valoare complementară secțiunii ei anterioare (pp. 161–185).

În notă, editorii țin să arate că, spre deosebire de celebrul Regiment II românesc de graniță, Batalionul prezentat în paginile volumului nu a beneficiat de aceeași celebritate, atât din pricina faptului că nu a fost actantul unor evenimente de răsunet european precum acesta, cât și din pricina lipsei unor cercetători care să se dedice valorificării documentelor privitoare la trecutul său. Cităm:

„Mult mai puține date au fost publicate despre Batalionul I Grăniceresc de Gardă (1933–1940) – destinat, inițial, pentru a fi cantonat în Năsăud, dar instalat efectiv în garnizoana Bistrița – înființat de regele Carol al II-lea, menit a fi continuatorul vechiului regiment năsăudean, și care a avut ca areal geografic de recrutare locuitorii din fostele comune grănicerești.

Tocmai de aceea, lucrarea de față își propune să ofere cititorilor un corpus documentar rivitor la acest batalion, prin publicarea sau reluarea unor materiale scrise, provenite din mai multe surse: Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale, Muzeul Grăniceresc Năsăudean, Arhivele Militare Pitești, presa vremii, însemnări memorialistice etc.“ (Adrian Onofreiu, Dan Lucian Vaida, „Notă asupra ediției“, în Adrian Onofreiu, Dan Lucian Vaida (eds.), *Batalionul I Grăniceresc de Gardă (1933–1940). Contribuții documentare*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016, p. 7).

Studiul introductiv conține apoi o amplă prezentare a istoriei vieții militare de pe tărâmurile năsăudene și bistrițene. În cadrul ei, domnul colonel Cordovan prezintă, valorificând informații provenite din surse documentare inedite sau editate, rolul jucat de unitățile și garnizoanele năsăudene în cele două conflagrații mondiale, vorbește despre organizarea lor și numărul de soldați care intrau în componența acestora, dar și despre unitățile străine, hortyste sau sovietice, care-și vor găsi pentru o vreme adăpost în urbea bistrițeană sau în împrejurimile ei. Excursul dânsului arată că prezența militară a batalionului prezentat nu a fost una singulară și întâmplătoare, ci se încadrează în spectrul mai larg al prezențelor de acest fel de pe teritoriul județului în cauză.

Urmează apoi documentele, care oferă informații cu privire la continuitatea activității militare din zonă, și la rolul efectiv jucat de Batalionul pomenit. Pe lângă notele scurte și telegrafice, documentele ce conțin statistici, dări de seamă și alte înșiriri de cifre, volumul conține și descrieri ale vizitei regale prilejuite de depunerea jurământului. Autorul relatează cu lux de amănunte cum s-au petrecut toate evenimentele:

„La ora 22 sosește în gara Năsăud trenul regal, din care descinde M. Sa Regele, însoțit de domniile Miniștri C. Angelescu, V. Sasu, Al. Lapedatu, R. Franasovici și de generalul Ilasievici. M. Sa a fost întâmpinat de prefectul județului, P. Sf. Sa Episcopul Nicolae, P. S. S. Episcopul gr.-cat. I. Hossu și de primarul orașului, care a bineventat pe M. Sa oferindu-i tradiționala pâine și sare. Sosirea Suveranului este anunțată cu bubuituri de treascuri și sunete de goarnă. M. Sa, aclamat cu entuziasm, trece în revistă trupa, vine apoi și sărută crucea, oferită de P. Sf. Sa Episcopul militar, luând loc în fața estradei. Serviciul divin a fost săvârșit de P. Sf. Sa Episcopul militar, asistat de sus, iar răspunsurile le-a cântat secretarul eparhial Laur. Curea, secondat de corul înjghebat pentru această ocazie de dl. prof. Ștefănuț“ (Adrian Onofreiu, Dan Lucian Vaida (eds.), *Batalionul I Grăniceresc de Gardă (1933–1940). Contribuții documentare*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016, pp. 125–126).

În dosarul de presă al evenimentului, conținut de asemenea de volumul prezentat, autorii nu uită să insereze nici dezbaterele confesionale iscate între comunitatea greco-catolică și cea năsăudeană, cu prilejul evenimentului (pp. 127–131). Faptul că dânsii oferă atât perspectiva uneia, cât și a celeilalte dintre confesiuni, lăsând cititorul să tragă concluziile, denotă dorința lor de obiectivitate și imparțialitate.

În activitatea amplă de restituire a unor pasaje din istoria culturală, confesională sau economică a zonei Năsăudului, unde atât domnul Adrian Onofreiu, cât și domnul Dan Lucian Vaida, au un rol important, oferind, prin eforturi susținute, publicului cititor, documente valoroase, volumul dedicat Batalionului I de Graniță, a cărui activitate s-a desfășurat cu precădere între anii 1933–1940, se numără

între piesele importante și valoroase. Prin intermediul lui, cei doi editori au contribuit la valorificarea unor crâmpie importante din istoria acestor locuri, realizând în același timp o cercetare interesantă și utilă pentru spațiul istoriografic contemporan.

Iuliu-Marius Morariu